

**VÝROČNÁ SPRÁVA
ZA ŠPECIFICKÉ PRACOVISKO
KEŇA - KWALE
2017**

Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Úvod

Slovenská oficiálna rozvojová pomoc je nasmerovaná do Kene, jednej z troch programových krajín a orientuje sa na sektorové priority zdravotníctvo, vzdelávanie, poľnohospodárstvo a ľudské práva.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave (ďalej TU FZaSP), už od roku 1998, svojimi rozvojovými aktivitami participuje na plnení sektorových priorít, ako napríklad zlepšovaním dostupnosti kvalitnej sociálnej a zdravotnej starostlivosti, prispievaním k znižovaniu podvýživy, preventívnymi aktivitami, prenosom expertízy, rozširovaním vedomostí a realizáciou vzdelávacích aktivít.

Ciele špecifického pracoviska

TU FZaSP má špecifické pracovisko situované v regióne Kwale a jeho cieľmi sú:

- vedecko-pedagogická činnosť v oblastiach verejného zdravotníctva, tropickej medicíny, sociálnej práce, ošetrovateľstva a laboratórnych vyšetrovacích metód v zdravotníctve;
- rozvojová činnosť v oblastiach vzdelávania, ľudských práv, zdravia a budovania kapacít.

Lokálni partneri a zainteresované subjekty

TU FZaSP podpísala dňa 30.októbra 2013 s **regionálnou nemocnicou Kwale (Kwale Sub-county Hospital)** Memorandum o porozumení na obdobie piatich rokov (2013-2018). Podpísané memorandum je posilnením vzájomnej spolupráce pri realizácii aktivít v oblastiach zdravotníctva, vzdelávania, výskumu, publikačnej činnosti a i.

Vo vedení nemocnice je Dr. Hajara Al Busaidy.

TU FZaSP, od roku 2010, v rámci detašovaného pracoviska v Kwale nadviazala spoluprácu s viacerými miestnymi organizáciami a inštitúciami:

- AGA KHAN Community Health Department
- KEMRI – Kenya Medical Research Institute
- Ministry of Gender and Social Services
- District Gender and Social Development Office
- Matuga Sub-county Public Health Office
- Nagasaki University
- Aphia Plus
- Mercy USA
- Kenya Medical Training College v Msambweni
- **Msambweni County Referral Hospital** (Podpísané Memorandum o porozumení dňa 7.marca 2016 na obdobie 5 rokov zamerané na spoluprácu v oblastiach zdravotníctva, vzdelávania, výskumu, publikačnej činnosti atď.)

Financie

Aktivity špecifického pracoviska v Keni v regióne Kwale v danom období finančne podporilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky prostredníctvom dotácie na zabezpečenie prevádzky špecifického pracoviska.

Na základe mediálnych výstupov o výsledkoch našej práce v Keni, sme získali finančné prostriedky na zakúpenie tabletov zo súkromných sponzorských zdrojov v sume 1710 € a 600 € od zamestnancov nemocnice Lannemezan z Francúzska, z ktorých sme v nutričnom centre v Kwale dali urobiť knižnicu, strop v sklade na ochranu proti zvieratám, podlahu a 5 lavíc v čakárni a vymaľovať detskou tematikou nutričné centrum.

Menný zoznam osôb zabezpečujúcich prevádzku špecifického pracoviska v Keni v danom časovom období za TU FZaSP

V mesiaci júl 2017 to bola jedna zahraničná pracovná cesta na špecifické pracovisko v Kwale v počte 3 ľudí (Dr.Jakubcová, Dr.Rafajdus a Dr.Kráľová).

➤ Odborní asistenti:

1. Mgr. Denisa Jakubcová, PhD. /KVZ/
2. PhDr. Zuzana Kráľová, PhD. /KSP/
3. Mgr. Michal Rafajdus, PhD. /KVZ/
4. MVDr. Alžbeta Kaiglová, PhD. /KLVMvZ/

Zrealizované aktivity a malé granty na špecifickom pracovisku v Keni/na Slovensku

KEŇA

1. *„Implementácia tréningových aktivít na regionálnej úrovni s cieľom zlepšiť zber, analýzu a interpretáciu dát výskytu infekčných ochorení v regióne Matuga“* – pokračujúca fáza projektu z rokov 2015 a 2016, kedy sme projektom vytrénovali 1 zdravotníckeho a 1 komunitného zdravotníckeho pracovníka vo všetkých 21 zdravotníckych strediskách v regióne Matuga v dohľade nad výskytom prenosných ochorení v súlade s IDSR stratégiou (Integrated Disease Surveillance and Response), implementovanou Ministerstvom zdravotníctva v Keni a Svetovou zdravotníckou organizáciou a taktiež sme zaviedli jednotný systém hlásenia. Po uplynutí 6 mesiacov od implementácie projektu sme hodnotili úspešnosť tréningových aktivít. Po zavedení jednotného systému hlásenia, všetky zdravotnícke strediská v kraji hlásia výskyt infekčných ochorení. **Kompletnosť hlásenia sa navýšila na hodnotu 95%** v porovnaní s priemernou hodnotou 65% pred tréningom za kraj Matuga, **skrátil sa priemerný časový interval hlásenia** infekčných ochorení v kraji z pôvodných 4 dní **na 2 dni**. V jednom zo zdravotníckych stredísk pokrytých projektovými aktivitami **sa podarilo zachytiť začínajúcu sa epidémiu osýpok**. Počas sledovaného obdobia sa včasným hlásením udalosti- pohryznutie divokým psom podarilo zariadiť zaobstaranie a dopravu vakcíny proti besnote. Od ukončenia pracovnej cesty v roku 2016, bolo v regióne Matuga vybudovaných a uvedených do prevádzky 6 nových zdravotníckych stredísk. Z podnetu

kenského partnera vzišla požiadavka vytrénovať v dohľade nad výskytom infekčných ochorení aj tieto centrá. A tak sme v nových centrách vytrénovali 1 zdravotníckeho a 1 komunitného zdravotníckeho pracovníka, poskytli sme tablet ako hlásny nástroj, sledovali sme následne kvalitu prvých hlásení a riešili prípadné praktické problémy prvých hlásení. V zatréňovaných centrách z roku 2016 sme vykonali supervíziu a monitoring práce v komunitách. Na kontrolovanie kvality prichádzajúcich hlásení a epidemiologickú analýzu zdravia komunity bol odovzdaný laptop surveillance sub-county koordinárke pre región Matuga.

2. **„Merania rozsahovo-pohybového aparátu u žiakov v Kwale County“**– nadviazanie na projekt z roku 2016. Hlavným cieľom aktuálneho projektu bolo vykonať posturálne meranie postavenia tela u vybraných 100 žiakov (vek 10-12 rokov, chlapci) v Kwale na piatich základných školách, a to v Tiwi, Bilashake, Mkongani, Msulwe a Mbuguni. Meraniami sa sledoval výskyt muskuloskeletárnych deformít a odchýlok, hlavne skrúpanosť a skoliotického držania, z ktorého skolióza môže vzniknúť. Meranie bolo fotograficky dokumentované pre analýzu držania tela v stoji podľa Janury a kol. Všetky merania sú v procese vyhodnocovania a výsledky sa odpublikujú v medzinárodnom periodiku.

V rámci projektu sa začala spolupráca s fyzioterapeutickým oddelením Kwale nemocnice, kde sa vôbec nevykonáva primárna prevencia ani skrúpanosť pri zistení vertebrogénnych problémov u detí i dospelých. Spolupráca obsahuje školenie personálu oddelenia. Ako prvé sme sa zamerali na riešenie postupov vzniknutých diagnóz hernie medzistavcových platničiek. Súčasťou školenia bol nácvik manuálnych techník a následné zacvičenie pacientov. Odborný personál fyzioterapeutického oddelenia nemocnice má záujem do budúcnosti o ďalšie vzdelávanie.

3. **„Kontrola eliminácie schistosomózy v rurálnych oblastiach Kene“**– nadviazanie na prípravný grant z roku 2016, ktorý bol zameraný na rokovania, pozorovania a vyhodnotenie povedomia obyvateľstva o šírení ochorenia v rurálnych oblastiach vybraného regiónu. V roku 2017 sme v náhodne zvolených 5 zdravotníckych centrách v rámci Matugy Sub-county oslovili laborantov, aby nám vyšetrili mikrohematúriu HemoPhanom u 25-tich pacientoch na jedno centrum. Na základe vyšetrenia Haemophanom v jednotlivých zdravotných centrách sme mohli podľa zistenia prítomnosti krvi v moči vyšetrených subjektov zamerať pozornosť na najviac ohrozené územia. Zisťovanie mikroskopického množstva krvi v moči sa vo všeobecnosti považuje za citlivú, aj keď nie dostatočne špecifickú metódu testovania schistosomózy, preto na základe týchto prvotných výsledkov budeme zisťovať ochorenie v oblastiach, kde vyšlo najviac pozitívnych výsledkov Haemophanom aj s použitím viac špecifických metód, ako je napr. mikroskopické vyšetrenie moču po filtrácii.
4. Vychádzajúc z podpísaného päťročného memorandum o spolupráci s novým lokálnym partnerom na kenskom pobreží, a to s **Msambweni County Referral Hospital**, sme spustili dvojročný projekt s finančnou podporou SlovakAid, so začiatkom 1.septembra 2017.

Názov projektu je: „*Budovanie kapacít zdravotníckych pracovníkov v regióne Kwale pre zachovanie zdravia kenskej populácie dohľadom nad výskytom infekčných ochorení*“.

SLOVENSKO

1. Dňa 29.marca 2017 (streda) sa konalo Africké fórum v zaplnenej Aule Pazmáneum v priestoroch TU FZaSP. Africké fórum je diskusné fórum, otvorené pre akademickú obec i verejnosť, s cieľom výmeny informácií o aktuálnych rozvojových a vzdelávacích aktivitách na špecifickom pracovisku v Keni, vytvára priestor pre podnety a pripomienky, podporu projektov a vzdelávania, nábor nových záujemcov pre rozvojovú prácu, fundraising a i. Pozvanie na marcové Africké fórum prijali členovia „Afrického tímu“ FZaSP TU, *Dr.Jakubcová - Dr.Kaiglová – Dr.Rafajdus*, ktorí svojimi prezentáciami priblížili zúčastnením, predovšetkým študentom, svoje zrealizované projekty na kenskom pracovisku v Kwale z leta 2016 a pripravované nadväzujúce aktivity v roku 2017.

Špecifické pracovisko v Keni umožnilo počas roka 2017 fakultným vedeckým a pedagogickým pracovníkom, participovať na realizácii aktivít, čo smeruje k zvýšeniu úrovne výučby na TU FZaSP, rozširuje ich poznatky a zručnosti, a zároveň tiež znamená prenos expertízy na miestnych odborníkov a pracovníkov pôsobiacich v Kwale.

Publikácie/Medializácia

1. Kaiglová, A., Beňo, P., Changoma, M.J.S.: ***Detection of schistosomiasis applicable for primary health care facilities in endemic regions of Africa- a minireview*** In: Biologia: De Gruyter, vol.72, issue 10 (Oct.2017) – ISSN (Online): 1336-9563, ISSN (Print): 0006-3088 DOI: <https://doi.org/10.1515/biolog-2017-0128>.
2. Rafajdus, M.: ***Posturologický rozbor vybranej skupiny chlapcov v Keni a na Slovensku*** In: Medziodborové sympóziu *Civilizačné ochorenia II.- Metabolický syndróm* na TU FZaSP dňa 9.novembra 2016- prednáška na konferencii
3. Dudáková, K., Grendová, K., Ondrušová, A.: ***Špecifické potreby zdravotníckych a komunitných zdravotníckych pracovníkov v regióne Matuga, Kwale v oblasti ďalšieho vzdelávania*** In: Acta Misiologica 2/2017, ročník 11, číslo 2: Bratislava, 2017. – ISSN: 2453-7160 (online), ISSN: 1337-7515 (tlačené vydanie). - S. 44-59. (ADF Vedecké práce v domácich recenzovaných akademických časopisoch)

MEDIÁLNE VÝSTUPY:

1. „***Trnavská univerzita pomáha v Keni bojovať s infekčnými ochoreniami***“
Trnavský hlas 18.2.2017, Autor: Denisa Jakubcová
Link: <http://www.trnavskyhlas.sk/c/20778-trnavska-univerzita-pomaha-v-keni-bojovat-s-infekcnymi-ochoreniami.htm>
2. „***Trnavská univerzita už 19 rokov pomáha na africkom kontinente***“
www.zpiestan.sk 20.2.2017, Autor: Zuzana Kráľová
Link: <https://www.zpiestan.sk/spravy/trnavska-univerzita-uz-19-rokov-pomaha-na-africkom-kontinente/>

3. **„Odborníci z Trnavskej univerzity zlepšujú životy ľuďom na kenskom pobreží“**
www.pnky.sk 23.2.2017, Autori: Zuzana Kráľová, Denisa Jakubcová, Michal Rafajdus, Alžbeta Kaiglová
Link: <http://www.pnky.sk/aktuality/odbornici-trnavskej-univerzity-zlepsuju-zivoty-ludom-kenskom-pobrezi/>
4. **„Zdravotníckym a komunitným pracovníkom v Keni sa uľahčilo hlásenie infekčných ochorení“**
Prohuman 25.2.2017 (článok), Autor: Denisa Jakubcová
Link: <http://www.prohuman.sk/zdravotnictvo/zdravotnickym-a-komunitnym-pracovnikom-v-keni-sa-ulahcilo-hlasenie-infekcnych-ochoreni>
5. **„Vzdelávaco-rozvojový projekt Implementácia tréningových aktivít s cieľom zlepšiť zber, analýzu a interpretáciu dát výskytu infekčných ochorení v regióne Matuga, Keňa“**
Prohuman 25.2.2017 (fotoreportáž), Autor: Denisa Jakubcová
Link: <http://www.prohuman.sk/zdravotnictvo/vzdelavaco-rozvojovy-projekt-implementacia-treningovych-aktivit-matuga-kena-fotoreportaz>
6. **Trnavská televízia MTT- Natáčanie reportáže dňa 27.2.2017 v priestoroch TU FZaSP s Dr.Kráľovou, Dr.Jakubcovou, Dr.Kaiglovou a Dr.Rafajdusom. Témou sú fakultné rozvojové a vzdelávacie aktivity v Keni. Odvysielané dňa 6.3.2017 v doobedných hodinách.**
Link: <http://www.mtt.sk/up/clanky-spravodajstvo/TRUNI-pomaha-v-Keni-06-03-2017>
7. **„Pedagógovia z Trnavskej univerzity vzdelávajú aj na kenskom pobreží“**
TASR školský servis 10.3.2017, Autor: Denisa Jakubcová, Alžbeta Kaiglová, Michal Rafajdus, Zuzana Kráľová, Branislav Pupala
Link: <http://skolskyservis.teraz.sk/vysoke-skoly/pedagogovia-z-trnavskej-univerzity-vzde/33154-clanok.html>
8. **RTVS – Slovenský rozhlas (nahrávanie 2 reportáží), redaktor Martin Jurčo**
Rozhovor sa týkal konkrétne zrealizovaných projektov v období júl-august 2017 na pracovisku v Keni v regióne Kwale. A do rozhovoru boli zapojení-Dr.Denisa Jakubcová, Dr.Alžbeta Kaiglová, Dr.Michal Rafajdus, Dr.Zuzana Kráľová.
Odvysielaná prvá reportáž bola dňa 21.3.2017 v Rádiu Slovensko Rádiožurnál o 12-tej a v Rádiu Regina v Žurnále o 17-tej. (redaktorka Martina Gapčová)
Link: <http://www.rtvs.sk/radio/archiv/1123/637514> (Minutáž 18.58hod.-21:30hod.)
Druhá reportáž (redaktor Martin Jurčo) bola odvysielaná dňa 13.4.2017 **Rádio Regina Západ „Odborníci z Trnavy pomáhajú v Afrike“**
Link: <http://reginazapad.rtvs.sk/clanky/regionalna-publicistika/131153/odbornici-z-trnavy-pomahaju-v-afrike>
9. **„Keňa – krásna a boľavá“**
Universitas Tyrnaviensis (Časopis Trnavskej univerzity)1/2017 (online i tlačené vydanie), Autor: Alžbeta Kaiglová
Link: <http://www.truni.sk/casopis>
10. **„Zuzana Kráľová našla v Afrike druhý domov, v Keni rieši rozvojové projekty“**
www.pnky.sk 23.3.2017
Link: <http://www.pnky.sk/koktail/zuzana-kralova-nasla-v-afrike-druhy-domov-v-keni-riadi-rozvojove-projekty/>

11. „*Vrcholový šport alebo stačí len pohyb*”

Petržalské noviny (článok) ročník 23, číslo 6, dátum 31.3.2017, Autor: Michal Rafajdus

Link: <http://www.petrzalskenoviny.sk/petrzalka/03/2017/vrcholovy-sport-alebo-staci-len-pohyb/>

12. „*Trnavskí odborníci úspešne naštartovali v Keni niekoľko projektov*”

Novinky z Radnice 03.04.2017 (web i print), Autor: redaktor Martin Jurčo; aktivity Dr.Jakubcovej, Dr.Kaiglovej, Dr.Rafajdusa, Dr.Kráľovej)

Link: <http://www.trnava.sk/userfiles/file/Nzr%20apr%C3%ADl%202017%20webko.pdf>

Správu vypracovala:

PhDr. Zuzana Kráľová, PhD. – vedúca špecifického pracoviska v Keni od 1.10.2013

FOTODOKUMENTÁCIA

Obrázok č.1 a č.2: V novovybudovaných zdravotníckych strediskách (na fotke hore Bethany a fotke dole Kichaka Simba) sme vytrénovali na všeobecný princíp surveillance a jeho úlohu pre zdravie komúnit a IDS SR stratégiu.

Obrázok č.3: V zdravotníckom stredisku Kizibe školíme zdravotníckeho pracovníka na prácu s tabletom.

Obrázok č.4 a č.5: Meranie rozsahovo-pohybového aparátu u žiakov v Bilashaka Primary School

Obrázok č.6: Školenie personálu fyzioterapeutického oddelenia Kwale Sub-county Hospital

Obrázok č.7: *Spolupráca s laboratóriami v rurálnych oblastiach regiónu Matuga*

Obrázok č.8, č.9 a č.10: *Kwale nutričné centrum vymaľované detskou tematikou*

Obrázok č.11: Africké fórum na TU FZaSP

Trnavská univerzita v Trnave,
FAKULTA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ
PRÁCE
a
ŠPECIFICKÉ PRACOVISKO V REGIÓNE KWALE
V KENI

UNIVERSITAS TRNAVENSIS
TRNAVA
1635 - 1992 - 2017
25. VÝROČIE OBNOVENIA
ČINNOSTI UNIVERZITY

AFRICKÉ FÓRUM
29.marec 2017
10:00 - 11:30 hod.
v AULE PAZMÁNEUM
v priestoroch TU FZaSP

Hostia:
DENISA JAKUBCOVÁ
ALŽBETA KAIGLOVÁ
MICHAL RAFAJDUS

Obrázok č.12: *Africké fórum na TU FZaSP- Mgr. Denisa Jakubcová, PhD.*

Obrázok č.13: *Africké fórum na TU FZaSP – MVDr. Alžbeta Kaiglová, PhD.*

Obrázok č.14: *Africké fórum na TU FZaSP – Mgr. Michal Rafajdus, PhD.*

